

Υπόθεση C-471/19

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

20 Ιουνίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Grondwettelijk Hof (Βέλγιο)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

6 Ιουνίου 2019

Αιτούσα:

Middlegate Europe NV

Καθού:

Ministerraad

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Το Hof van Cassatie (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Βέλγιο) υπέβαλε στο αιτούν δικαστήριο (Grondwettelijk Hof [Συνταγματικό Δικαστήριο του Βελγίου]) προδικαστικό ερώτημα σχετικά με τη συμβατότητα ορισμένων διατάξεων του Wet Havenarbeid (νόμου περί οργανώσεως της λιμενικής εργασίας, στο εξής: νόμος του 1972) με το Grondwet (Σύνταγμα του Βελγίου).

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

Το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν η υποχρέωση απασχόλησης αναγνωρισμένων λιμενεργατών στο πλαίσιο εργασιών που εκτελούνται σε βελγικές λιμενικές ζώνες αντίκειται στο δίκαιο της Ένωσης και, αν συμβαίνει αυτό, αν δύναται να διατηρήσει προσωρινά σε ισχύ την επίμαχη ρύθμιση, έως ότου ο νομοθέτης μπορέσει να την εναρμονίσει με το δίκαιο της Ένωσης.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 49 ΣΛΕΕ, αυτοτελώς ή σε συνδυασμό με το άρθρο 56 ΣΛΕΕ, τα άρθρα 15 και 16 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την αρχή της ισότητας, την έννοια ότι αντίκειται σε εθνική ρύθμιση η οποία υποχρεώνει άτομα ή επιχειρήσεις που επιθυμούν να εκτελέσουν λιμενικές εργασίες κατά την έννοια του νόμου του 1972 –συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων που δεν σχετίζονται με την υπό στενή έννοια φορτοεκφόρτωση πλοίων– σε βελγική λιμενική ζώνη να προσλαμβάνουν μόνον αναγνωρισμένους λιμενεργάτες;

2. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, δύναται το Grondwettelijk Hof να διατηρήσει προσωρινώς σε ισχύ τις επίμαχες διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του νόμου του 1972 προκειμένου να αποτρέψει το ενδεχόμενο πρόκλησης ανασφάλειας δικαίου και κοινωνικών εντάσεων και να παράσχει στον νομοθέτη τη δυνατότητα εναρμόνισής τους με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρα 49 και 56 ΣΛΕΕ

Άρθρα 15 και 16 του Χάρτη

Αρχή της ισότητας

Παρατιθέμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

Άρθρα 10, 11 και 23 του Grondwet

Άρθρο II.3 του Wetboek van economisch recht (κώδικα οικονομικού δικαίου)

Άρθρα 1, 2, 3, 3bis και 4 του Wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid (νόμου της 8ης Ιουνίου 1972 περί οργάνωσης της λιμενικής εργασίας)

Koninklijk besluit van 5 juli 2004 betreffende de erkenning van havenarbeiders in de havengebieden die onder her toepassingsgebied vallen van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid (βασιλικό διάταγμα της 5ης Ιουλίου 2004 περί αναγνώρισεως λιμενεργατών σε λιμενικές ζώνες εμπίπτουσες στο πεδίο εφαρμογής του νόμου της 8ης Ιουνίου 1972 περί οργάνωσης της λιμενικής εργασίας)

Koninklijke besluiten van 20 maart 1986 houdende erkenning van een werkgeversorganisatie ter uitvoering van artikel 3bis van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid; van 29 januari 1986 houdende erkenning van een werkgeversorganisatie ter uitvoering van artikel 3bis van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid; van 4 september 1985 houdende erkenning van een

werkgeversorganisatie ter uitvoering van artikel 3bis van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid; van 14 juni 2017 houdende erkenning van een werkgeversorganisatie ter uitvoering van artikel 3bis van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid en tot opheffing van de koninklijke besluiten van 10 juli 1986 en 1 maart 1989 houdende erkenning van een werkgeversorganisatie ter uitvoering van artikel 3 bis van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid (βασιλικά διατάγματα της 20ής Μαρτίου 1986 περί αναγνώρισεως εργοδοτικής οργάνωσης κατ' εφαρμογή του άρθρου 3bis του νόμου της 8ης Ιουνίου 1972 περί οργανώσεως της λιμενικής εργασίας, της 29ης Ιανουαρίου 1986 περί αναγνώρισεως εργοδοτικής οργάνωσης κατ' εφαρμογή του άρθρου 3bis του νόμου της 8ης Ιουνίου 1972 περί οργανώσεως της λιμενικής εργασίας, της 4ης Σεπτεμβρίου 1985 περί αναγνώρισεως εργοδοτικής οργάνωσης κατ' εφαρμογή του άρθρου 3bis του νόμου της 8 Ιουνίου 1972 περί οργανώσεως της λιμενικής εργασίας, της 14ης Ιουνίου 2017 περί αναγνώρισεως εργοδοτικής οργάνωσης κατ' εφαρμογή του άρθρου 3bis του νόμου της 8ης Ιουνίου 1972 περί οργανώσεως της λιμενικής εργασίας και περί καταργήσεως του βασιλικού διατάγματος της 10ης Ιουλίου 1986 και βασιλικό διάταγμα της 1ης Μαρτίου 1989 περί αναγνώρισεως εργοδοτικής οργάνωσης κατ' εφαρμογή του άρθρου 3bis του νόμου της 8ης Ιουνίου 1972 περί οργανώσεως της λιμενικής εργασίας)

Άρθρο 1 του Koninklijk besluit van 12 januari 1973 tot oprichting en tot vaststelling van de benaming en van de bevoegdheid van het Paritair Comité van het havenbedrijf (βασιλικού διατάγματος της 12ης Ιανουαρίου 1973 περί συγκροτήσεως της επιτροπής ίσης εκπροσώπησης για τη λειτουργία των λιμένων και περί του καθορισμού της ονομασίας και της αρμοδιότητάς της, στο εξής: βασιλικό διάταγμα του 1973)

Άρθρα 35 και 37 του Wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités (νόμου της 5ης Δεκεμβρίου 1968 περί συλλογικών συμβάσεων εργασίας και επιτροπών ίσης εκπροσώπησης)

Koninklijk besluit van 10 juli 2016 tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 juli 2004 betreffende de erkenning van havenarbeiders in de havengebieden die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid (βασιλικό διάταγμα της 10ης Ιουλίου 2016 περί τροποποιήσεως του βασιλικού διατάγματος της 5ης Ιουλίου 2004 περί αναγνώρισεως λιμενεργατών σε λιμενικές ζώνες επίπτουσες στο πεδίο εφαρμογής του νόμου της 8ης Ιουνίου 1972 περί οργανώσεως της λιμενικής εργασίας, στο εξής: βασιλικό διάταγμα του 2016)

Άρθρο 28, παράγραφος 2, του Bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof (ειδικού νόμου της 6ης Ιανουαρίου 1989 περί του Συνταγματικού Δικαστηρίου)

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας της κύριας δίκης

- 1 Η Middlegate Europe είναι μεταφορική εταιρία με έδρα την Zeebrugge του Βελγίου και δραστηριοποιείται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Στο πλαίσιο διεθνών οδικών μεταφορών, οι εργαζόμενοι της τοποθετούν στην αποβάθρα του λιμένα της Zeebrugge, μεταξύ άλλων, ημιρυμουλκούμενα οχήματα για θαλάσσιες μεταφορές στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία.
- 2 Κατά τη διάρκεια ελέγχου που διενεργήθηκε στις 12 Ιανουαρίου 2011, η αστυνομία κίνησε διαδικασία κατά της Middlegate Europe για παράβαση του άρθρου 1 του νόμου του 1972 και συγκεκριμένα για την εκτέλεση λιμενικών εργασιών από μη αναγνωρισμένο λιμενεργάτη. Με απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2013 της επιβλήθηκε πρόστιμο ύψους 100 ευρώ.
- 3 Η προσφυγή που άσκησε κατά της ανωτέρω απόφασης απορρίφθηκε ως αβάσιμη από το Arbeidsrechtbank te Gent, afdeling Brugge (πρωτοβάθμιο εργατικό δικαστήριο Γάνδης, τμήμα Μπρυζ, Βέλγιο). Το Arbeidshof te Gent (δευτεροβάθμιο εργατικό δικαστήριο Γάνδης, Βέλγιο) απέρριψε την έφεση που ασκήθηκε κατά της εν λόγω απόφασης.
- 4 Κατόπιν αυτού, η Middlegate Europe άσκησε αναίρεση ενώπιον του Hof van Cassatie. Στην κατ' αναίρεση δίκη ισχυρίζεται ότι τα άρθρα 1 και 2 του νόμου του 1972 αντίκεινται στις διατάξεις των άρθρων 10, 11 και 23 του Grondwet (στην αρχή της ισότητας και στην ελευθερία του εμπορίου και της επιχειρηματικής δραστηριότητας). Στη συνέχεια, το Hof van Cassatie υπέβαλε στο αιτούν δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα ως προς τη συμβατότητα των εν λόγω διατάξεων με το Grondwet, το δε αιτούν δικαστήριο υποβάλλει με τη σειρά του στο Δικαστήριο σχετική αίτηση προδικαστικής αποφάσεως.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 5 Το Hof van Cassatie ερωτά το αιτούν δικαστήριο αν είναι συμβατή με τις συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές της ισότητας και της ελευθερίας του εμπορίου και της επιχειρηματικής δραστηριότητας η υποχρέωση που επιβάλλεται από τον νόμο του 1972 στις επιχειρήσεις να απασχολούν αναγνωρισμένους λιμενεργάτες για δραστηριότητες που διενεργούνται εντός της λιμενικής ζώνης και μάλιστα όχι μόνο για τη φορτοεκφόρτωση πλοίων, αλλά και για εργασίες που μπορούν να εκτελεστούν και εκτός αυτής.
- 6 Το Ministerraad (υπουργικό συμβούλιο) είναι της άποψης ότι η κατάσταση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εντός της λιμενικής ζώνης δεν είναι συγκρίσιμη με αυτή των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εκτός αυτής. Η Middlegate Europe υποστηρίζει αντιθέτως ότι πρόκειται για τις ίδιες εργασίες, οι οποίες στην προκειμένη περίπτωση δεν έχουν καμία σχέση με την υπό στενή έννοια φορτοεκφόρτωση πλοίων, τυγχάνουν εντούτοις διαφορετικής αντιμετώπισης ανάλογα με το αν εκτελούνται εντός ή εκτός της λιμενικής ζώνης.

- 7 Το Ministerraad υποστηρίζει επικουρικώς ότι οι επιχειρήσεις που αποφασίζουν να ασκούν εντός της λιμενικής ζώνης ορισμένες δραστηριότητες οι οποίες ναι μεν θεωρούνται λιμενικές εργασίες, αλλά θα μπορούσαν να ασκηθούν και εκτός αυτής, περιέρχονται με την ελεύθερη βούλησή τους σε κατάσταση στην οποία θα πρέπει να χρησιμοποιούν αναγνωρισμένους λιμενεργάτες. Δεν είναι υποχρεωμένες να εκτελούν τις εν λόγω δραστηριότητες εντός της λιμενικής ζώνης. Πέραν αυτού, το Ministerraad είναι της άποψης ότι η διαφορετική μεταχείριση δικαιολογείται αντικειμενικά και ουσιαστικά για λόγους ασφάλειας.
- 8 Κατά το Ministerraad, ο όρος «λιμενικές εργασίες» θα πρέπει να εκλαμβάνεται υπό αρκετά ευρεία έννοια, ώστε να καταλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τη φορτοεκφόρτωση πλοίων στη λιμενική ζώνη και να διασφαλίζει έτσι την ασφάλεια σε ολόκληρη τη ζώνη αυτή. Το Ministerraad επισημαίνει ωστόσο ότι οι διάφορες συνιστώσες του όρου αυτού συνδέονται πάντοτε με τη φορτοεκφόρτωση πλοίων, έτσι ώστε ο χρησιμοποιούμενος όρος να μην έχει έννοια ευρύτερη από αυτή που είναι αναγκαία.
- 9 Κατά την άποψη του Ministerraad δεν συντρέχει παράβαση του δικαίου της Ένωσης. Παρατηρεί, συναφώς, επίσης ότι η Επιτροπή, μετά από ορισμένες τροποποιήσεις που επήλθαν το έτος 2016 στο νομικό πλαίσιο, δεν βλέπει πλέον τον λόγο να συνεχίσει τη διαδικασία λόγω παραβάσεως κατά του Βελγίου. Περαιτέρω, το Ministerraad μνημονεύει απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Σεπτεμβρίου 1999 σχετικά με τον βελγικό νόμο του 1972 (C-22/98, Becu κ.λπ.) από την οποία προκύπτει η συμβατότητα της ρύθμισης με την αρχή της ισότητας.
- 10 Η Middlegate Europe είναι της άποψης ότι η επίμαχη διαφορετική μεταχείριση δεν δικαιολογείται ούτε αντικειμενικά ούτε με βάση τις περιστάσεις. Ισχυρίζεται ότι η οριοθέτηση της λιμενικής ζώνης και ο ορισμός της έννοιας των λιμενικών εργασιών στηρίζονται στην αυθαιρεσία και την παντοδυναμία των συνδικαλιστικών οργανώσεων των λιμενεργατών, οι οποίες θέλουν να διατηρήσουν το εκ του νόμου μονοπώλιο όσον αφορά τις αναγνωρισμένες λιμενικές εργασίες. Δεν έχει αποδειχθεί ότι το εν λόγω μονοπώλιο είναι απολύτως απαραίτητο για την εξασφάλιση της ασφάλειας των εργασιών στη λιμενική ζώνη ούτε ότι μια τέτοιου είδους ρύθμιση δεν υπερβαίνει το αναγκαίο για την εξασφάλιση της ασφάλειας μέτρο.
- 11 Αντιτάσσει ότι από την απόφαση του Δικαστηρίου που μνημονεύει το Ministerraad και την αδράνεια της Επιτροπής δεν μπορεί να συναχθεί ότι η ρύθμιση είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης. Παραπέμποντας στην απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Δεκεμβρίου 2014 (C-576/13, Επιτροπή κατά Ισπανίας) ισχυρίζεται ότι ο βελγικός νόμος του 1972 έχει πολύ σοβαρές συνέπειες στον τομέα των λιμενικών εργασιών όσον αφορά, μεταξύ άλλων, την ελευθερία του εμπορίου και της βιομηχανίας και ιδιαίτερα την ελεύθερη αγορά εργασίας.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

12 Το άρθρο 1 του νόμου του 1972 ορίζει ότι:

«Ουδείς δύναται να ενεργήσει ώστε να παρασχεθεί εντός των λιμενικών ζωνών λιμενική εργασία από εργαζόμενους που δεν είναι αναγνωρισμένοι λιμενεργάτες.»

13 Από τα άρθρα 2 και 3 του νόμου του 1972 προκύπτει ότι σε βασιλικά διατάγματα προβλέπονται λεπτομερέστερες διατάξεις, περιλαμβανομένης της έννοιας των λιμενικών εργασιών και των υποχρεώσεων των εργαζομένων και των εργοδοτών που δραστηριοποιούνται σε λιμενικές ζώνες.

14 Ο όρος «λιμενικές εργασίες» δεν καλύπτει απλώς τη φόρτωση και εκφόρτωση πλοίων και ορίζεται ως περιλαμβάνων (άρθρο 1 του βασιλικού διατάγματος 1973):

«[...] το σύνολο των εργαζομένων και των εργοδοτών τους, οι οποίοι:

(Α.) εκτελούν στις λιμενικές ζώνες κατά κύρια ή δευτερεύουσα απασχόληση λιμενικές εργασίες, ήτοι όλες τις χειρωνακτικές εργασίες σχετικά με εμπορεύματα που μεταφέρονται με πλοία θαλασσοπλοΐας ή ποταμοπλοΐας, με σιδηροδρομικές αμαξοστοιχίες ή με φορτηγά οχήματα και τις παρεπόμενες υπηρεσίες που αφορούν τα εμπορεύματα αυτά, ανεξαρτήτως του αν οι δραστηριότητες αυτές ασκούνται στην προκυμαία, σε πλωτούς διαδρόμους, στην αποβάθρα ή σε ειδικές εγκαταστάσεις για την εισαγωγή, την εξαγωγή και τη διαμετακόμιση εμπορευμάτων, καθώς και όλες τις χειρωνακτικές εργασίες σχετικά με εμπορεύματα που μεταφέρονται με πλοία θαλασσοπλοΐας ή ποταμοπλοΐας με προορισμό ή προέλευση αποβάθρες βιομηχανικών εγκαταστάσεων.»

15 Από τις κρίσιμες για τη διαδικασία της κύριας δίκης διατάξεις προκύπτει ότι η έννοια των λιμενικών εργασιών ορίζεται τόσο από ουσιαστικής όσο και από εδαφικής απόψεως. Από ουσιαστικής απόψεως, ο σχετικός όρος περιλαμβάνει δραστηριότητες που εμπίπτουν στον τομέα της ενασχολήσεως με εμπορεύματα και άλλες συναφείς υπηρεσίες. Από εδαφικής απόψεως, οι λιμενικές εργασίες περιορίζονται στην εκτέλεση των ως άνω δραστηριοτήτων σε χωρικά οριοθετημένες λιμενικές ζώνες, οι οποίες κυρίως περιλαμβάνουν προβλήτες, αποβάθρες, αποθήκες, χώρους εναπόθεσης, κρηπιδώματα φορτοεκφόρτωσης και αποθηκευτικούς χώρους.

16 Ο νόμος του 1972 στηρίζεται σε τέσσερις αρχές, οι οποίες συνιστούν ένα καθεστώς κλειστού επαγγέλματος: (1) στις λιμενικές ζώνες δύναται να εκτελούν λιμενικές εργασίες μόνον αναγνωρισμένοι λιμενεργάτες, (2) η πρόσβαση στην αγορά εργασίας στον τομέα των λιμενικών εργασιών είναι δυνατή μόνον κατόπιν αναγνώρισης και, αναλόγως με τη ζήτηση, εγγραφής στο μητρώο των λιμενεργατών, (3) οιοσδήποτε επιθυμεί να εκτελέσει λιμενικές εργασίες εντός λιμενικής ζώνης πρέπει να προσλαμβάνει αναγνωρισμένους λιμενεργάτες και συνεπώς υποχρεούται να προσχωρήσει σε αναγνωρισμένη εργοδοτική οργάνωση,

- (4) σε περίπτωση μη τήρησης του εν λόγω καθεστώτος έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του Sociaal Strafwetboek (κοινωνικού ποινικού κώδικα).
- 17 Οι συνταγματικές αρχές επί των οποίων θα πρέπει να αποφανθεί το αιτούν δικαστήριο κατόπιν αιτήματος του Hof van Cassatie συνδέονται στενά με την ελευθερία του επαγγέλματος, το δικαίωμα προς εργασία και την επιχειρηματική ελευθερία, αρχές οι οποίες κατοχυρώνονται στα άρθρα 15 και 16 του Χάρτη, καθώς και με την ελευθερία εγκαταστάσεως (άρθρο 49 ΣΛΕΕ) και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (άρθρο 56 ΣΛΕΕ).
 - 18 Το αιτούν δικαστήριο επιστά την προσοχή μας στο γεγονός ότι στη σκέψη 58 της απόφασης στην υπόθεση C-576/13 το Δικαστήριο έκρινε ότι η Ισπανία παρέβη τις υποχρεώσεις της «υποχρεώνοντας τις επιχειρήσεις άλλων κρατών μελών οι οποίες σκοπεύουν να ασκήσουν τη δραστηριότητα διακινήσεως εμπορευμάτων στους ισπανικούς λιμένες γενικού συμφέροντος, αφενός, να εγγράφονται στην ανώνυμη εταιρία διαχειρίσεως λιμενεργατών (“Sociedad Anónima de Gestion de Estibadores Portuarios”) καθώς και, ενδεχομένως, να συμμετέχουν στο κεφάλαιό της και, αφετέρου, να προσλαμβάνουν κατά προτεραιότητα εργάτες που τίθενται στη διάθεσή τους από την εν λόγω εταιρία, εκ των οποίων ένας ελάχιστος αριθμός προσλαμβάνεται με καθεστώς μονιμότητας».
 - 19 Στις 28 Μαρτίου 2014 η Επιτροπή κίνησε κατά του Βελγίου διαδικασία λόγω παραβάσεως, επειδή η βελγική ρύθμιση περί οργανώσεως της λιμενικής εργασίας αντίκειται κατά την άποψή της σε ορισμένα σημαντικά σημεία του δικαίου της Ένωσης, ιδίως στην ελευθερία εγκαταστάσεως.
 - 20 Ούτε ο νόμος του 1972 ούτε οι αρχές στις οποίες αυτός βασίζεται τροποποιήθηκαν μετά την κοινοποίηση του εγγράφου οχλήσεως από την Επιτροπή. Ως απάντηση στις αντιρρήσεις της Επιτροπής εκδόθηκε το βασιλικό διάταγμα του 2016. Στις 17 Μαΐου 2017 η Επιτροπή αποφάσισε να αναστείλει προσωρινώς την προαναφερθείσα διαδικασία λόγω παραβάσεως κατά του Βελγίου.
 - 21 Φαίνεται ότι τα άρθρα 1 και 2 του νόμου του 1972 οδηγούν σε περιορισμό των βασικών ελευθεριών που κατοχυρώνονται στην ΣΛΕΕ. Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, ανακύπτει το ζήτημα αν, όπως αποφάνθηκε το Δικαστήριο στην υπόθεση C-576/13 σχετικά με την ισπανική ρύθμιση, η προκύπτουσα από τις σχετικές διατάξεις υποχρέωση των επιχειρήσεων να απασχολούν αναγνωρισμένους λιμενεργάτες για την εκτέλεση λιμενικών εργασιών κατά την έννοια του νόμου του 1972 –συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων που δεν σχετίζονται με τη φορτοεκφόρτωση πλοίων– αποτελεί αδικαιολόγητο περιορισμό, λαμβανομένων υπόψη των διαφορετικών ρυθμίσεων και της προσωρινής αναστολής της διαδικασίας διαπιστώσεως παραβάσεως από την Επιτροπή. Το πρώτο προδικαστικό ερώτημα αφορά το εν λόγω ζήτημα.
 - 22 Σε περίπτωση που το αιτούν δικαστήριο κηρύξει αντισυνταγματικές τις επίμαχες διατάξεις, αφού το Δικαστήριο αποφανθεί επί των προδικαστικών ερωτημάτων, ο

νομοθέτης υποχρεούται να άρει τη διαπιστωθείσα αντισυνταγματικότητα και να εναρμονίσει τις υπό κρίση νομοθετικές διατάξεις με το Grondwet, σε συνδυασμό με το δίκαιο της Ένωσης. Έως ότου ενεργήσει ο νομοθέτης, θα μπορούσε ωστόσο η διαπίστωση της αντισυνταγματικότητας των εν λόγω διατάξεων να προκαλέσει αιφνίδια μεγάλη ανασφάλεια σε χιλιάδες λιμενεργάτες όσον αφορά τη νομική τους κατάσταση στην αγορά εργασίας και τους όρους απασχόλησής τους, πράγμα το οποίο θα είχε δυσμενείς κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις. Ακόμη και το κράτος θα μπορούσε υπό αυτές τις συνθήκες να βρεθεί αντιμέτωπο με σοβαρές συνέπειες.

- 23 Προκειμένου να αποφεύγονται τέτοιου είδους καταστάσεις, το αιτούν δικαστήριο μπορεί με βάση τις βελγικές νομοθετικές διατάξεις να διατηρήσει προσωρινώς σε ισχύ την επίμαχη εθνική διάταξη (νόμο του 1972). Διερωτάται εντούτοις κατά πόσον, λαμβανομένης υπόψη της απόφασης του Δικαστηρίου της 28ης Ιουλίου 2016 (C-379/15, Association France Nature Environnement), ακολουθώντας την προσέγγιση αυτή θα παραβίαζε το δίκαιο της Ένωσης. Το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα αφορά το εν λόγω ζήτημα.